

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ประเด็นที่ 4 : สุขภาพกลุ่มวัย สุขภาพจิต
หัวข้อ บูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
จังหวัดสมุทรปราการ เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 1/2565
วันที่ 17 – 18 มีนาคม 2565

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก : กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม : กรมอนามัย, กรมสุขภาพจิต, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดสมุทรปราการมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 18.81 (ผู้สูงอายุ 183,957 คน จากประชากรทั้งหมด 977,758 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 56.29 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าระดับเขต (ร้อยละ 18.64) แต่น้อยกว่าระดับประเทศ (ร้อยละ 21.54) อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอพระประแดง ร้อยละ 20.79 รองลงมา อำเภอเมือง ร้อยละ 20.49 และอำเภอบางบ่อ ร้อยละ 17.78 ตามลำดับ ส่วนการคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2565 คัดกรองได้ ร้อยละ 46.77 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 86,036 คน จากทั้งหมด 183,957 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 98.37 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 1.13 และช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.5 ยังไม่ประเมินชมรมผู้สูงอายุคุณภาพตามเกณฑ์ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2565 และการคัดกรองกลุ่มอาการที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ (Geriatrics Syndrome) ได้แก่ โรคสมองเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 42.16 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.47 ภาวะซึมเศร้า คัดกรองได้ ร้อยละ 47.83 พบผิดปกติ ร้อยละ 0.09 ข้อเข่าเสื่อม คัดกรองได้ ร้อยละ 42.0 พบผิดปกติ ร้อยละ 1.96 ภาวะหกล้ม คัดกรองได้ ร้อยละ 42.1 พบผิดปกติ ร้อยละ 2.31 อำเภอที่พบผู้สูงอายุเสี่ยงต่อภาวะหกล้มมากที่สุดคือ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ ร้อยละ 5.32 รองลงมา อำเภอบางบ่อ ร้อยละ 4.55 และอำเภอพระประแดง ร้อยละ 3.58 การคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 42.18 พบผิดปกติ ร้อยละ 0.96 รวมทั้งการคัดกรองซึมเศร้า (2Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง จำนวน 1,139 คน (เป้าหมาย 1,403 คน) คิดเป็นร้อยละ 81.18 อำเภอ ที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า 2Q สูงสุด ได้แก่ อำเภอบางเสาธง อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ (ร้อยละ 91.67, 85.09 และ 83.97 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง เสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 41 คน โดยผู้ที่มีความเสี่ยงได้รับการประเมินต่อด้วยแบบประเมินซึมเศร้า 9Q จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 ผลการประเมินไม่พบผู้มีความเสี่ยงซึมเศร้า

สำหรับการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุปี 2565 จำนวน 8 ด้าน ผ่าน Blue Book Application เป้าหมายการสำรวจฯ 13,626 คน มีการประเมินเข้ามา 493 คน ผลการสำรวจฯ (ข้อมูล Blue Book Application ณ วันที่ 1 มี.ค. 65) พบว่าผู้สูงอายุมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ครบ 8 ด้าน 460 คน (ร้อยละ 93.31) สำหรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุรายด้านมากที่สุดคือ การไม่สูบบุหรี่/ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 100 รองลงมา ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ร้อยละ 99.8 และการมีกิจกรรมทางกายที่ระดับปานกลางสะสม 150 นาที/สัปดาห์ ร้อยละ 98.58 ซึ่งจังหวัดยังไม่ดำเนินการจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคลในชุมชน (Wellness plan)

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care : LTC) ผ่านเกณฑ์ในปี 2565 ร้อยละ 98 (ตำบลทั้งหมด 50 ตำบล จำแนกเป็นตำบลที่ผ่านเกณฑ์ในปี 62-64 จำนวน 18 แห่ง และตำบลที่ผ่านเกณฑ์ปี 59-61 และได้รับรองซ้ำในปี 65 (Re-Accreditation) จำนวน 31 แห่ง) ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ตำบล คือ ต. ตลาด อ.พระประแดง ไม่ผ่านองค์ประกอบที่ 4 เนื่องจากเป็นพื้นที่ของเอกชน ยังไม่มี Caregiver ปัจจุบันมีการปรับ

คณะกรรมการ อปท. (เทศบาลพระประแดง) อยู่ระหว่างผลักดันให้มีการนำเข้าโครงการ Long Term Care และใช้ CG พื้นที่ข้างเคียงมาดำเนินการ จังหวัดมี Care Manager จำนวน 130 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) จำนวน 635 คน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงปี 2565 จำนวน 259 คน ได้จัดทำแผนการดูแลสุขภาพรายบุคคล (Care Plan) ในระบบโปรแกรม 3C ปี 2565 จำนวน 258 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.61 และยอดสะสมการจัดทำ Care Plan ปี 2561-2565 จำนวน 1,974 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.45

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดดำเนินการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์ COVID-19 โดยการประชาสัมพันธ์ความรู้ในการป้องกันเชื้อโควิด-19 ไม่ให้แพร่สู่ผู้สูงอายุ ผ่านสื่อต่าง ๆ /ไลน์กลุ่ม ให้กับผู้ดูแลหลักของผู้สูงอายุ ญาติ ครอบครัว/CG/อสม./ประชาชนทั่วไป สำหรับ CM, CG ที่เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้ยึดหลักปฏิบัติตามแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งได้ติดตามการประเมิน Thai stop Covid 2 plus ในศาสนสถาน 127 แห่ง ผ่านการประเมิน 62 แห่ง (ร้อยละ 48.82), ศาสนสถาน Covid Free Setting เป้าหมาย 37 แห่ง ผ่านการประเมิน Thai Stop Covid 2 plus ทุกแห่ง (ร้อยละ 100) และสถานดูแลผู้สูงอายุ 29 แห่ง ผ่านการประเมิน Thai stop Covid 2 plus 27 แห่ง (ร้อยละ 93.1)

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1. พฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อนามัยที่ 6 ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUE BOOK และ การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการวางแผนดำเนินงาน Wellness Plan ในชมรมผู้สูงอายุต้นแบบ 10 ชมรม 	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้ BLUE BOOK APPLICATION และการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึ่งประสงค์ของผู้สูงอายุ ผ่านการประชุมชี้แจงแผนงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 (ระบบออนไลน์) - ขับเคลื่อนการดำเนินงานสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ (Bluebook application) และจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพรายบุคคล (Wellness plan) ในชุมชน ผ่านชมรม/รร.ผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 6 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุมสัตบรรณ ศอ.6 มีผู้เข้าร่วมประชุมผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด 329 คน <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - จะดำเนินการเมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย
2. สมองเสื่อมพลัดตกหกล้ม	<p>กรมอนามัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบ/คู่มือชะลอชราชีวียืนยาว <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการคัดกรองภาวะสมองเสื่อม ร้อยละ 70.76 และภาวะพลัดตกหกล้ม ร้อยละ 70.66 	<p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยบริการในพื้นที่จะดำเนินการส่งต่อเข้ารับการรักษาในคลินิกผู้สูงอายุของโรงพยาบาล

<p>3. ตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC)</p>	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาการเข้าถึงระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ “อบรมผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ด้านสาธารณสุข (Care Manager) เขตฯ 6 อบรมฟื้นฟูผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว Care Manager เขตสุขภาพที่ 6 ทำชุดกระเป๋าเยี่ยมบ้าน สูงวัย ปลอดภัย COVID-19 <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ขับเคลื่อน/ติดตามการดำเนินงานตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ในชุมชนผ่านเกณฑ์ และเร่งรัดการประเมินรับรองซ้ำในปี 2565 (Re-Accreditation จำนวน 31 แห่ง) 	<p>กรมอนามัย</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดอบรมระหว่างวันที่ 24 พ.ย.-3 ธ.ค.2564 ณ โรงแรม แชนด์ดูนส์ เจ้าหลาว จ.จันทบุรี จำนวน 48 คน จัดอบรมระหว่างวันที่ 14-16 พ.ย. 64 ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับหน่วย CNEU 20 หน่วย จำนวน 165 คน ดำเนินการส่งมอบชุดกระเป๋าเยี่ยมบ้านสูงวัยปลอดภัย COVID-19 ทั้ง 8 จังหวัด ในเดือน พ.ย. 64 <p>จังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ร้อยละ 98 ของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ในชุมชนผ่านเกณฑ์
--	---	---

3. นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี

- Caregiver ผู้ดูแลผู้สูงอายุดีเด่น ระดับเขต ได้แก่ นางสมจิตร เดชประจวบ รพ.สต.สำโรงใต้
- การตรวจประเมิน Thai Stop Covid 2 plus ในศาสนสถาน และสถานดูแลผู้สูงอายุ

4. ข้อเสนอแนะของผู้มีเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- ติดตามการจัดทำแผน Wellness Plan ในชมรมผู้สูงอายุต้นแบบอย่างต่อเนื่อง
- ขอความร่วมมือประเมินชมรมผู้สูงอายุตามเกณฑ์การดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2565
- สำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุในพื้นที่ตามเป้าหมาย
- ส่งเสริม/กระตุ้นให้บุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. ติดตามการประเมินปัญหาอากรมณ์ พฤติกรรมในผู้สูงอายุ ตัดบ้าน ตัดเตียง ร่วมกับการคัดกรองซึมเศร้า (2Q) และการประเมินซึมเศร้า (9Q) เพื่อเพิ่มคุณภาพการเฝ้าระวัง และประสิทธิภาพการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงให้มากขึ้น
- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสุขภาพจิตให้กับ CG และอสม. ดำเนินงานคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต และติดตามเยี่ยมบ้าน เพื่อดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้าให้ครอบคลุมทุกอำเภอ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- เร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูล Wellness Plan เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานในพื้นที่
- สนับสนุนสื่อความรู้การดูแลสังคมจิตใจผู้สูงอายุและแนวทางการดำเนินกิจกรรมวัคซีนใจในชุมชนต้นแบบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกชุมชนในการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา
ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางสาวจรรยา สอนภักดี
ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6
โทรศัพท์ : 093 398 9832

ผู้ตรวจรายงาน : นางยุพา ชัยเพชร
ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ (ด้านโภชนาการ)
โทรศัพท์ : 094 479 4115
วัน/เดือน/ปี : 16 มีนาคม 2565